

PREKEN

Nidarosdomen

Olsok, 29.07.2017

1 Visd 10,10-14 S Sal 31(30),2-3ab.3cd.4.5-6.7.17 2 Jak 1,2-4.12 E Matt 16,24-28

I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Amen.

Gud gav oss St. Olav i gave. Gud gav oss St. Olav i gave, og det begynner allerede å bli en stund siden. Det er allerede snart et år siden kristenhetens nyeste Olavskirke ble reist. Adskillig flere år er det siden den første kirke til St. Olavs ære ble reist; den kirke vi har det privilegium å få feire messen i idag. Og enda litt lenger er det altså siden Gud gav oss gaven, siden St. Olav vandret blandt oss.

Vår Olsoksfeiring kan lett bli tilbakeskuende. Vi skimter såvidt denne historiske Olavs-skikkelsen langt der tilbake i fortiden, i gamle Norges spede barndom. St. Olav fanges av fortiden. Vi ser ham bare uklart, der han står innhyllet i et slør av middelalderromantikk. Vi har pakket ham inn og ufarliggjort ham. For oss katolikker er han et trøstefullt minne om den katolske tid han innledet; den lyse middelalder fikk kaste sine varme stråler også over oss her i det kalde og mørke hedenske nord. Lux illuxit lætabunda, Ljoset yver landet dagna, som vi synger i sekvensen til dagens messe. Tonene luller oss inn i den nostalgiske middelalderstemningen. Vi drømmer oss tilbake til troens tid, da Norge var enda mer katolsk enn selv Polen er idag. Det er fristende å fortape seg i tiden før vi hadde lært ord såsom reformasjon, opplysningstid, sekularisering...

Slik pakker vi inn gaven Gud gav oss, binder St. Olav pent inn i silkebånd og parkerer ham i fortiden. Vi tar ham frem en gang i året, til Olsok, når Norge er på sitt vakreste, og unner oss noen dagers lise badende i middelalderromantikk og patriotisme. Men det var ikke i denne innpakning Gud gav oss gaven. Gaven hadde ingen særlig innpakning i det hele tatt. St. Olav tilhører den kategori helgener Gud gir oss uten innpakning, de som levet blandt oss direkte og brutalt, utfordrende og «in-your-face». Noen av våre kristne medbrødre fortaper seg i

denne delen av fortiden. St. Olav pakkes inn i et nett av problematiseringer: Hans vilje til makt, hans voldelige metoder. De for oss moderne mennesker vanskelige sider ved hans liv forstørres og forkastes. Ja, år etter år. Fortjener en slik volds mann i det hele tatt vår oppmerksomhet? Igjen betraktes St. Olav som en fjern historisk skikkelse og parkeres i fortiden. Dommen er avsagt: Verden er gått videre, blitt mer opplyst, og en slik mørkemann har lite å lære oss.

Begge tendenser bærer galt av sted. For vi skal ikke betrakte St. Olav som gårdsdagens mann. Gud *gav* Norge St. Olav i gave, ja, men enda viktigere: Gud *gir* oss St. Olav i gave. Helgenene hører ikke til i fortiden. De tilhører nåtiden. De er ikke døde. De lever, ja, de er enda mer levende enn oss, for de befinner seg nærmere Gud, nærmere livets kilde. St. Olav er dagens mann, han befinner seg sammen med oss her og nå. Og hva skjer da med Olavsskikkelsen? Hvordan forholder vi oss til ham her og nå? Hvordan tar vi imot den gaven Gud *gir* oss, ikke gav oss, men *gir* oss? Vi tar imot St. Olav som et forbilde og som en forbeder.

St. Olav er vårt forbilde. Vi sitter ikke til doms over helgenene. Gud gir oss ikke helgenene i gave forat vi skal dømme dem – dommen hører Herren til, og de har alt fått sin dom. Vi er ikke St. Olavs dommere, vi er hans ydmyke efterfølgere som skal ta ham som vårt forbilde. Det betyr ikke at hver enkelt helgen kan lære oss fullkommenhet i alle dyder. St. Olav har kanhende ikke så meget å lære oss om bruk av fysisk makt imøte med våre meningsmotstandere. Han var selvsagt et barn av sin tid og kan heller ikke lære oss så mye om andre moderne dyder; vi forventer ikke av ham at han skal være en læremester for oss i kildesortering, likestilling eller anti-rasisme. Så hva kan vi lære av ham? Stikkord: Standhaftighet, trofasthet, hengivenhet til Kristus like til døden. St. Olav visste hva han trodde på, og han skammet seg ikke. Vi lærer av ham vår forpliktelse til å forkynne evangeliet i hele dets fylde. Vi skammer oss ikke over de deler av vår katolske tro som vekker anstøt i vår samtid. Vi skal ikke la de konservative lavkirkelige ta hele støytten ved å stå for det tradisjonelle ekteskapssyn. Vi skal ikke overlate forsvaret av det ufødte liv til noen eksentrikere fra bedehusland. Vi skammer oss ikke over å fremholde at et sant ekteskap er åpent for de barn Gud måtte skjenke ektefolket i gave. Vi forkynner at mann og kvinne er skapt likeverdige, men ulike, og at noen kirkelige tjenester er åpne bare for det ene kjønn, andre tjenester bare for det andre. Katalogen kan gjøres lenger. St. Olav lærer oss at hele Evangeliet er Guds glade budskap til oss, hele Kirkens lære er et uttrykk for Guds gode plan for oss mennesker. St. Olav er et forbilde på mot.

Og Gud vet vi trenger modige forbilder når han sender oss ut for å forkynne Evangeliet i en tid som helst ikke vil høre, eller i bestefall bare vil høre utvalgte deler av Guds Ord.

St. Olav er vårt forbilde og vår forbeder. I snart 1000 år har St. Olav, Norges evige konge, trofast bedt for vårt land og folk. I Guds økonomi, i Guds hushold er ikke sammenhengen mellom bønn og velsignelse umiddelbart klar. Vi aner ikke hvilken takknemlighetsgjeld vi står i til forbederen, St. Olav: Ulykker vi er blitt spart for, velsignelser vi har mottatt. Men i tillitt til denne mektige helgenkonge fortsetter vi å ta imot denne gaven, forbederen St. Olav. Gaven gis oss daglig. St. Olavs forbønn skal vi ikke trygle om kun til Olsok. Hver dag hele året ber han for oss, og det behager Gud at vi daglig vender oss til St. Olav for å be om hans forbønn. Og hvis vi gjør det, hvis vi behandler St. Olav som en himmelsk gave til oss ikke først og fremst en gang i fortiden, men i nåtiden, i vårt dagligliv, ja da vet vi at Gud vil gi ham til oss som gave også en gang i fremtiden. Hvis vi trofast holder oss til den tro St. Olav lærte oss og daglig ber om hans forbønn, da vil Herren gi oss St. Olav i gave en dag i fremtiden: Gaven er å bli bedre kjent med St. Olav, idet vi får tilbringe evigheten sammen med ham og alle Herrens venner. Amen.

I Faderens og Sønnens og Den Hellige Ånds navn. Amen.